

УДК 316.77:004.738.5

DOI <https://doi.org/10.32689/maup.philol.2025.2.10>**Віталій СЕМЧЕНКО**

аспірант кафедри журналістики, філологічний факультет,
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна,
Fioksitov@gmail.com

ORCID: 0009-0003-4635-6010

ТРАНСФОРМАЦІЯ НАРАТИВІВ УКРАЇНСЬКИХ ТЕЛЕГРАМ-КАНАЛІВ ПРО КРИМ: ВІД ЛОКАЛЬНОЇ ПРОБЛЕМАТИКИ ДО ВОЄНІЗОВАНОГО ДИСКУРСУ

У статті досліджується трансформація наративів українських телеграм-каналів, присвячених кримській проблематиці, після початку повномасштабного російського вторгнення в Україну в лютому 2022 року. На основі лексико-семантичного аналізу та порівняльного аналізу наративних стратегій проаналізовано публікації за два періоди: 2020–2021 рр. і 2022–2025 рр. Дослідження виявило значне зростання кількості українських телеграм-каналів, що висвітлюють кримську тематику, та їхню переорієнтацію з побутових і локальних питань на військово-політичну повістку. Зміни торкнулися термінологічного апарату, де дипломатичні евфемізми поступилися місцем прямотиній і конфронтаційній риторичі, а також наративних стратегій, які еволюціювали від інформаційно-аналітичних до героїчних і мобілізуючих.

Ключовим чинником трансформації стала ескалація збройного конфлікту, що позиціонувала Крим як стратегічний об'єкт у військовій інфраструктурі РФ, а також технічна доступність Telegram, яка сприяла появі нових каналів і демонополізації інформаційного поля. Аналіз публікацій каналів, таких як «Крим. Реалії», ATR, «Кримський вітер», «Жовта стрічка» та інших, показав зростання частотності воєнної лексики, посилення емоційного забарвлення та акцентування образу опору.

Зміна фреймів від нейтральних до воєнізованих відображає ширші суспільні та ідеологічні зсуви, спрямовані на легітимізацію позиції України та мобілізацію суспільства. Результати підкреслюють двоїсту природу сучасних медіа: з одного боку, телеграм-канали ефективно координують опір і формують образ майбутнього звільнення Криму, з іншого – відхід від традиційних журналістських стандартів, таких як об'єктивність і верифікація, створює етичні виклики.

Практичне значення дослідження полягає в його потенціалі для оптимізації державної інформаційної політики, зокрема в контексті «Стратегії деокупації та реінтеграції Криму», а також для медіаосвіти та міжнародної медіадипломатії. Виявлені тенденції дозволяють прогнозувати подальшу еволюцію інформаційного поля та розробляти рекомендації для посилення мобілізаційного потенціалу медіаконтенту. Подальші дослідження мають зосередитися на розробленні методологічних підходів до аналізу медіа воєнного часу та формуванні етичних стандартів журналістики в умовах конфлікту.

Ключові слова: медіадискурс, телеграм-канали, Крим, інформаційна війна, громадянська журналістика, верифікація інформації, наративні стратегії.

Vitaliy Semchenko. TRANSFORMATION OF NARRATIVES IN UKRAINIAN TELEGRAM CHANNELS ABOUT CRIMEA: FROM LOCAL ISSUES TO MILITARIZED DISCOURSE

The article explores the transformation of narratives in Ukrainian Telegram channels dedicated to the Crimean issue following the onset of Russia's full-scale invasion of Ukraine in February 2022. Based on lexical-semantic analysis and a comparative study of narrative strategies, it examines publications from two periods: 2020–2021 and 2022–2025. The study reveals a significant increase in the number of Ukrainian Telegram channels covering Crimean topics, as well as a shift in focus from everyday and local issues to a military-political agenda. Changes affected terminology, where diplomatic euphemisms gave way to direct and confrontational rhetoric, and narrative strategies evolved from informational and analytical to heroic and mobilizing.

The key driver of this transformation was the escalation of armed conflict, which positioned Crimea as a strategic asset in Russia's military infrastructure. Another crucial factor was the technical accessibility of Telegram, which facilitated the emergence of new channels and the de-monopolization of the information space. An analysis of publications from channels such as Krym.Realii, ATR, Krymskyi Vyter, Zhovta Strichka, and others revealed an increase in military vocabulary, heightened emotional tone, and a stronger focus on the image of resistance.

The shift from neutral to militarized framing reflects broader societal and ideological changes aimed at legitimizing Ukraine's position and mobilizing public support. The results underscore the dual nature of modern media: on the one hand, Telegram channels effectively coordinate resistance and shape the image of Crimea's future liberation; on the other, the departure from traditional journalistic standards—such as objectivity and verification—poses ethical challenges.

The practical significance of the study lies in its potential to inform state information policy, particularly in the context of the «Strategy for the De-occupation and Reintegration of Crimea», as well as media education and international media diplomacy. The identified trends make it possible to forecast the further evolution of the information landscape and to develop recommendations for enhancing the mobilizing potential of media content.

Future research should focus on developing methodological approaches for analyzing wartime media and establishing ethical standards for journalism in conflict conditions.

Key words: *media discourse, Telegram channels, Crimea, information warfare, citizen journalism, information verification, narrative strategies.*

Постановка проблеми. Сучасний медіа-ландшафт України зазнає кардинальних змін під впливом геополітичних подій останніх років. У цьому контексті месенджер Telegram набув ролі однієї з ключових інформаційних платформ. Згідно з даними дослідження Internets Network, у 2024 році Telegram використовували 73% українців як основне джерело новин, що на 1% більше порівняно з 2023 роком [13]. Ця статистика відображає фундаментальний зсув у способах споживання та поширення інформації в умовах воєнного конфлікту.

Особливого значення платформа набула в контексті повномасштабної війни Росії проти України. Можливість швидкого поширення інформації, захищеність комунікацій і відносна свобода від цензури перетворили Telegram зі звичайного медійного майданчика на стратегічний інструмент інформаційної політики. Це проявилось і в висвітленні подій у Криму, де інформаційне протистояння розгорнулося задовго до лютого 2022 року.

З моменту анексії півострова у 2014 році Крим став не лише об'єктом геополітичної боротьби, а й ареною інформаційного протистояння. Протягом восьми років формувалися паралельні медійні простори: російські канали просували наратив інтеграції Криму в правове й інформаційне поле РФ, тоді як українські джерела послідовно розглядали регіон як тимчасово окуповану територію. Така дихотомія зумовила активне використання різних комунікативних стратегій обома сторонами для формування громадської думки та легітимізації власних позицій.

Для української держави питання інформаційного супроводу кримської тематики має стратегічне значення. Відповідно до «Стратегії деокупації та реінтеграції тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим та міста Севастополя» [11], інформаційна складова розглядається як один із ключових елементів політики з повернення півострова. Це обставина підкреслює необхідність глибокого наукового осмислення трансформації інформаційних стратегій українських медіа щодо Криму.

Аналіз досліджень та публікацій. Фундамент цього дослідження складають концепції медіа-наративів і фреймінгу, які надають комплексний інструментарій для аналізу трансформації дискурсивних практик українських телеграм-каналів у висвітленні кримської проблематики.

Концепція медіа-наративу, розроблена в рамках критичного дискурс-аналізу, розглядає наратив як структуровану історію, яка формує сприйняття подій через усвідомлений вибір тем, мовних засобів і візуальних образів. Як зазначає Van Dijk [31], наративи в медіадискурсі не можуть розглядатися як нейтральні конструкції: вони неминуче відображають ідеологічні позиції творців і слугують потужним інструментом впливу на масову аудиторію. У контексті кримської проблематики наративи українських телеграм-каналів виконують не лише інформаційну функцію, а й стратегічне завдання легітимізації позиції України, систематично підкреслюючи незаконність окупації півострова та моральну необхідність спротиву.

Доповнюючи концепцію медіа-наративу, теорія фреймінгу, спочатку розроблена Goffman [12] і згодом адаптована для медіадосліджень, пояснює механізми структурування інформації засобами масової комунікації. Згідно з цією теорією, медіа здійснюють селективне акцентування певних аспектів реальності через стратегічний вибір тем, термінології та візуальних елементів. Цей процес фреймування набуває особливого значення в контексті висвітлення подій на окупованих територіях, де вибір мовних засобів і ракурсу подачі інформації безпосередньо впливають на сприйняття аудиторією геополітичної ситуації.

Практичне застосування теорії фреймінгу демонструє, що навіть незначні термінологічні відмінності можуть кардинально змінювати смислове навантаження повідомлення. Наприклад, використання терміну «анексія» замість «окупація» може сигналізувати про прагнення до відносно нейтральності викладу, тоді як «окупація» безумовно підкреслює незаконність подій і елементи насильства. Подібні нюанси формують систему сенсів, яка визначає характер сприйняття аудиторією складних геополітичних процесів.

Методи дослідження. Основу дослідження складають лексико-семантичний аналіз і порівняльний аналіз наративних стратегій українських телеграм-каналів про Крим у два хронологічно різні періоди: 2020–2021 рр. і 2022–2025 рр.

Вибір часових рамок зумовлений необхідністю фіксації трансформацій медіадискурсу до і після критичної точки ескалації російсько-українського конфлікту – початку повно-

масштабного вторгнення в лютому 2022 року.

Виходячи з вищезазначеного, **мета** цього дослідження полягає у виявленні механізмів трансформації наративів українських телеграм-каналів, присвячених кримській проблематиці, після лютого 2022 року. Особливу увагу приділено аналізу того, як ескалація конфлікту, демонополізація інформаційного поля, ідеологічні зсуви та потреба в демонізації противника вплинули на характер і зміст медіадискурсу.

Актуальність цього дослідження визначається необхідністю розуміння динаміки трансформації медійного дискурсу про Крим як частини ширшого процесу формування інформаційного суверенітету України в умовах воєнного конфлікту. Глибокий аналіз цих процесів дозволяє не лише зафіксувати поточні тенденції, а й виробити прогностичні моделі подальшої еволюції інформаційного поля навколо Криму.

Емпіричну базу дослідження склали публікації телеграм-каналів, що представляють український інформаційний простір з кримської тематики. Для періоду 2020–2021 рр. аналізувалися матеріали таких каналів: «Крим. Реалії», ATR, «Суспільне Крим», «Кримський Розслідувач», ARC. Ці канали були обрані як найвпливовіші та ті, що систематично висвітлювали кримську проблематику в зазначений період.

Період 2022–2025 рр. характеризується значним розширенням медіаландшафту, що вимагало включення до аналізу додаткових джерел: «Кримський вітер», «Голос Криму», «Кримський плацдарм», «Жовта стрічка», «Кримські партизани», «Атеш».

Для забезпечення статистичної репрезентативності результатів для кожного хронологічного періоду було проаналізовано по 500 публікацій, відібраних методом випадкової вибірки. Лексико-семантичний аналіз забезпечив можливість визначення трансформацій в емоційному забарвленні та конотативних значеннях уживаної лексики.

Характер української інформаційної присутності в телеграм-просторі до початку повномасштабного вторгнення кардинально відрізнявся від сучасного стану як кількісними показниками, так і якісними характеристиками контенту. У період 2020–2021 років інформаційне поле навколо Криму демонструвало виражений дисбаланс на користь проросійських джерел інформації.

Проведений аналіз виявив істотну диспропорцію в кількісному співвідношенні інформаційних каналів різної політичної орієнтації. Дослідження ідентифікувало 18 активних

проросійських телеграм-каналів («Вести Крим», «Крымский», «ForPost», «Новости Севастополя», «Mash на волне» та ін.) проти лише 5 проукраїнських («Крым.Реалии», ATR, «Суспільне Крим», «Кримський Розслідувач», ARC). Такий значний дисбаланс створював умови, за яких російський інформаційний порядок денний отримував структурну перевагу в телеграм-просторі, присвяченому кримській проблематиці.

Ця кількісна диспропорція супроводжувалася якісними особливостями контенту проукраїнських медіа. Тематичний аналіз публікацій цього періоду свідчить про переважну концентрацію на локальних, побутових та інфраструктурних проблемах півострова. Основними напрямками висвітлення виступали питання водопостачання та екологічні проблеми, соціально-економічні труднощі, правові та гуманітарні аспекти, а також інфраструктурні проблеми регіону.

Показовими прикладами подібного тематичного фокусу можуть слугувати публікації, присвячені водній кризі та епідемії Covid-19: «В АР Крим та Севастополі окупанти зафіксували 259 новий випадок COVID-19» [27] або «У Північно-Кримському каналі східного Криму води поменшало, вона замулена і брудна» [28]. Аналогічно, соціально-економічна проблематика подавалася через призму конкретних адміністративних рішень: «Окупанти анонсували масові податкові перевірки ринків у Криму» [29] або «Курортний сезон у Криму навряд чи відбудеться – Аксьонов» [14].

На особливу увагу заслуговує термінологічний аналіз публікацій періоду. «Крим.Реалії», що позиціонувалося як одне з провідних проукраїнських медіа про Крим, демонструвало послідовне використання терміна «анексія» в 95% випадків, практично повністю уникаючи більш емоційно забарвленого слова «окупація». Термін «окупація» має сильніші негативні конотації в пострадянському просторі через історичну пам'ять про нацистську окупацію в період Другої світової війни. Розширення використання цього терміна може розглядатися як стратегічний вибір у контексті інформаційного протистояння.

Типовими прикладами такого термінологічного підходу є такі цитати: «Верховна Рада України звернулася до міжнародних інституцій із закликом засудити російську анексію Криму та порушення прав людини на півострові» [18] або «Джо Байден подовжив термін дії низки санкцій, запроваджених проти Росії через анексію Криму та Севастополя, терміном на рік» [19]. Емоційно забарвлені

терміни, як-от «агресор» або «загарбник», зустрічалися в публікаціях україно мовно рідко, що свідчило про переважання стриманої, інформаційно-аналітичної тональності. Загальна риторика українських телеграм-каналів цього періоду характеризувалася як переважно проблемна, що акцентує увагу на повсякденних труднощах жителів півострова, але уникає гострої конфронтаційної лексики.

Початок повномасштабного вторгнення Росії в Україну в лютому 2022 року ознаменував перелом у характері та змісті українського інформаційного простору, присвяченого кримській проблематиці. Найбільш очевидно структурною зміною стало збільшення кількості українських телеграм-каналів, що висвітлюють кримську тематику. В інформаційному просторі з'явилися нові гравці: «Кримський вітер» (заснований у лютому 2022 р., досяг 155 651 підписника до травня 2025 р.), «Голос Криму» (47 878 підписників), «Кримський плацдарм» (9 656), «Жовта стрічка» (16 860), «Кримські партизани» (11 942) і «Атеш» (45 711). Поява цих каналів істотно змінила співвідношення сил в інформаційному полі, частково компенсувавши дисбаланс, що існував раніше.

Не менш значущим явищем стала трансформація аудиторного складу наявних каналів. Різке зростання кількості читачів, яке відбулося, можна пояснити залученням аудиторії з материкової України, а також з інших країн, хоча верифікувати географічний розподіл підписників не є можливим через технічні обмеження платформи. Проте сам факт кількісного зростання свідчить про істотне підвищення інтересу до кримської проблематики в ширших суспільних колах.

Кардинальної зміни зазнав тематичний фокус публікацій. Якщо в період 2020-2021 років домінував локальний порядок денний, що містив побутові проблеми, екологічні питання і соціально-економічні труднощі, то після лютого 2022 року відбулося рішуче зміщення в бік військових і антиросійських наративів. Крим почав концептуалізуватися не як ізольована проблемна територія, а як невід'ємна частина загальнонаціонального фронту опору.

Демонізація інформаційного поля, зумовлена технічними можливостями створення анонімних каналів у Telegram, сприяла появі множинності проукраїнських голосів. Це явище має особливе значення в контексті інформаційного протистояння, оскільки дало змогу компенсувати переважання російських інформаційних каналів, яке існувало раніше, і створити більш збалансоване медіасередовище.

Водночас можна припустити, що послаблення дипломатичних імперативів, пов'язаних зі спробами «умиротворення агресора», надало українським медіа більшу свободу у використанні жорсткої риторики, якої раніше можна було уникати з міркувань міжнародної дипломатії. Переосмислення Криму як «тилового фронту» радикально трансформувало його медійний образ: півострів перетворився на зону активного опору, де удари і партизанські акції стали сприйматися як символи нескореності та боротьби за національну незалежність.

Порівняльний аналіз лексичного складу та семантичних характеристик публікацій українських телеграм-каналів про Крим виявив важливі зміни в мовних стратегіях після лютого 2022 року. Ці трансформації зачіпають не лише поверхневі термінологічні впадобання, а й глибинні механізми конструювання смислу в медіатекстах.

Найбільш очевидним проявом мовних змін стала кардинальна трансформація ключової термінології. Термін «окупація», який у попередній період використовувався рідко, став домінуючим способом характеристики статусу Криму. Одночасно в медіадискурсі з'явилися нові номінації, що відображають мілітаризацію порядку денного: «партизани», «удар», «вибух», «опір», «підпільний рух».

Характерними прикладами нової термінологічної парадигми слугують такі цитати: «Сили оборони України працюють, партизани теж не дремають, ось росіяни і звалюють. Відпочивати в такій атмосфері явно нікому не хочеться» [7]. Подібна лексика не просто інформує про події, а конструє певну інтерпретаційну рамку, в якій дії проти російської присутності в Криму отримують героїчне забарвлення і моральне визнання.

Паралельно з появою нової термінології відбувалася мілітаризація мови загалом. Медіатексти стали характеризуватися жорсткістю та емоційною насиченістю, з вираженим акцентом на мобілізаційний потенціал. Емоційно забарвлені терміни, як-от «агресор» і «загарбник» із рідкісних винятків перетворилися на стандартні елементи медіамови. Типовим прикладом такої риторики може слугувати цитата: «Країна-агресор використовує Крим як «сіру зону» для перевезення зерна, яким вона незаконно заволоділа в Україні» [8].

Суттєвої трансформації зазнала система образів ключових акторів кримських подій. Якщо в період 2020-2021 років героями медіанаративів виступали абстрактні «жителі

Криму», подані переважно як жертви анексії та позбавлені індивідуалізованих характеристик, то після 2022 року в дискурсі з'явилися персоніфіковані «партизани», «активісти» та «герої опору». Образи цих нових героїв піддавалися романтизації та ідеалізації.

Показовими прикладами конструювання героїчних образів слугують публікації на кшталт: «Кількість кримчан, які не згодні з російською анексією Криму і які бажають вступити до лав українського опору, збільшується з кожним днем» [21]. Подібна стилістика перетворює конкретні дії на елементи героїчної саги національного спротиву.

Кардинальної зміни зазнав тематичний порядок денний публікацій. Відбулося рішуче зміщення від локальних новин, що стосуються побутових проблем та інфраструктурних питань, до воєнних і політичних подій, що виходять далеко за межі кримської специфіки. Канали почали систематично висвітлювати удари й акти опору як невід'ємну частину загальнонаціональної боротьби, а також регулярно інформувати про втрати російської армії в різних регіонах бойових дій.

Порівняння тематичних пріоритетів двох періодів демонструє масштаб змін, що відбулися. Якщо раніше типовими були публікації на кшталт: «Після рясних опадів, що випали на півострові в червні та на початку липня, заповнилися чотири кримських водосховища» [20], то сучасний контент характеризується матеріалами на кшталт: «Вантаж 200» у Севастополь. Свечніков Володимир Вадимович, гвардії рядовий, стрілець-радіотелеграфіст, 810-та окрема гвардійська бригада морської піхоти ЧФ рф. У 2022 році присів на зону, а там підписав контракт із Мінвбивств рф. Ліквідований у Курській області» [9].

Паралельно з тематичними змінами трансформувалися інтонаційні характеристики публікацій. Відбувся перехід від переважно інформаційної та співчутливої тональності до обвинувальної та викривальної. Якщо у 2020-2021 роках канали переважно інформували аудиторію про труднощі, пов'язані з побутовими та економічними проблемами, то після 2022 року вони сконцентрувалися на систематичному звинуваченні російської влади в розв'язуванні війни та її наслідках для жителів Криму.

Аналіз еволюції українських телеграм-каналів, що висвітлюють кримську проблематику, виявив розширення їхньої функціональності після лютого 2022 року. Якщо раніше ці медіаплатформи виконували переважно традиційну інформаційну функцію, то за нових умов вони набули низки додаткових ролей,

які значно виходять за рамки класичної журналістики.

Однією з найбільш значущих нових функцій стала координаційна роль. Сучасні українські телеграм-канали використовуються для координації дій активістів, збору і передачі стратегічно важливої інформації про військові об'єкти і пересування російських військ. Характерним прикладом подібної діяльності слугує канал «Атеш», який позиціонує себе як майданчик для координації руху опору на окупованих територіях. Цей канал регулярно публікує заклики до збору інформації про пересування російської техніки та дислокацію військових об'єктів, фактично виконуючи функції розвідувальної мережі.

Типовими прикладами координаційної діяльності є публікації на кшталт: «Агенти «АТЕШ» виявили склад боєприпасів на території колишнього об'єкту РХБЗ у Севастополі» [1] або «Окупанти вивезли військову техніку з військової частини в Севастополі. Агенти руху «АТЕШ» зафіксували незвичайні переміщення в пункті постійної дислокації зберігання техніки в Севастополі» [2]. Подібний контент демонструє радикальну зміну природи медійної діяльності: від пасивного спостереження і фіксації подій до активної участі в їх формуванні.

Паралельно українські телеграм-канали активно розвивають мобілізаційну складову своєї діяльності. Ця трансформація особливо помітна в роботі каналу «Жовта стрічка» [33], який організовує акції ненасильницького опору та публікує детальні інструкції з проведення протестних заходів.

Мобілізаційна риторика проявляється в прямих закликах до дії: «Долучайся до «АТЕШ» і дій вже зараз [3] або емоційно забарвлених зверненнях: «Кожне фото – це новий доказ того, що Крим – це Україна, люди не здалися, чекають на деокупацію й обов'язково її дочекаються! Ялта, Сімферополь та Євпаторія – це Україна! Долучайтеся до руху спротиву» [32].

У контексті інтенсивної інформаційної боротьби деякі телеграм-канали перебрали на себе функції фактчекінгу та боротьби з дезінформацією. Найбільш системний підхід у цьому напрямі демонструє канал «Крим.Реаліі», який регулярно проводить верифікацію одержуваної інформації та публікує детальні аналітичні матеріали.

Приклади такої роботи включають перевірку даних про втрати російських військових: «Понад 10 російських військових загинули після удару ЗСУ по складу боєприпасів на авіабазі в Октябрському... Крим.Реаліі вери-

фікували загиблих», а також детальний аналіз військової інфраструктури: «Згідно з картою військових об'єктів Криму, у Перевальному розташована військова база 126-ї окремої гвардійської бригади берегової оборони РФ» [24].

Однак не всі канали демонструють високі стандарти роботи з інформацією. «Кримський вітер», наприклад, часто публікує матеріали без зазначення джерел і верифікації, що створює ризики поширення неперевіраних даних.

Ще однією важливою функцією, якої набули українські телеграм-канали, стала психологічна підтримка кримчан, які очікують повернення півострова під контроль України. Ця діяльність реалізується через публікацію історій успіху, позитивних прогнозів та постійне підкреслення тимчасового характеру російської окупації.

Характерним прикладом слугує історія кримчанки Христини Кріс: «23 лютого 2022 року кримчанка Христина Кріс приймала клієнтів у салоні краси, а вже наступного дня рано вранці вона стояла в черзі в одному з київських військкоматів... Незабаром вона пройшла шлях від сержанта роти матеріально-технічного забезпечення до старшого бойового медика» [22].

Трансформація функцій телеграм-каналів тісно пов'язана з фундаментальними змінами в ролі громадянської журналістики. Після лютого 2022 року відбулося кардинальне збільшення частки користувацького контенту в загальному обсязі публікацій українських телеграм-каналів, присвячених Криму.

Ці зміни зумовлені кількома взаємопов'язаними факторами. По-перше, значно посилюються інформаційні обмеження на півострові, що ускладнило роботу професійних журналістів. По-друге, істотно зросли ризики для медіапрацівників у Криму, особливо для тих, хто висвітлює військову тематику. По-третє, в умовах ескалації конфлікту різко підвищилася цінність оперативної інформації «з місця подій».

Особливо примітні зміни в методології верифікації інформації, що надходить від непрофесійних джерел. Якщо у 2020–2021 роках користувацький контент обов'язково супроводжували застереженнями про необхідність додаткової перевірки, то до 2023–2024 років вимоги до верифікації помітно знизилися.

Ця трансформація відображає зміну пріоритетів в інформаційному висвітленні: оперативність часто стає важливішою за достовірність, а емоційний вплив превалює над фактологічною точністю. Такий підхід ство-

рює нові можливості для впливу на громадську думку, але водночас підвищує ризики поширення дезінформації.

Телеграм-канал «Кримський вітер» є показовим прикладом цієї тенденції. Канал активно співпрацює з локальними джерелами інформації, регулярно публікуючи матеріали місцевих жителів, включно з фото- і відеосвідченнями вибухів і ракетних атак. Систематично розміщуються заклики до аудиторії надавати відомості про дислокацію російської військової техніки та стратегічні об'єкти. Однак на відміну від традиційних медіа, «Кримський вітер» не завжди демонструє прозорий підхід до верифікації. Значна частина повідомлень публікується без зазначення джерела та маркерів достовірності інформації. Така практика може пояснюватися прагненням захистити інформаторів, але створює суттєві ризики поширення недостовірних даних, що суперечить класичним журналістським стандартам.

Особливо складні етичні питання виникають під час аналізу риторики, пов'язаної з громадянами, затриманими і засудженими в Криму. Після початку повномасштабного вторгнення українські телеграм-канали почали послідовно застосовувати термін «політичні в'язні» практично до всіх затриманих.

Ця ситуація створює складну дилему для дотримання журналістських стандартів. З одного боку, російські спецслужби щодня публікують відеоматеріали про затримання ймовірних українських диверсантів, представляючи їх як загрозу безпеці. Достовірність цих матеріалів залишається непідтвердженою через неможливість незалежної верифікації.

З іншого боку, проукраїнські канали негайно позиціонують затриманих виключно як невинних і політично переслідуваних, також не надаючи об'єктивних доказів. Такий підхід характеризується відсутністю презумпції невинуватості, що може інтерпретуватися як порушення фундаментальних журналістських принципів об'єктивності та перевірки фактів.

Згідно з міжнародними журналістськими стандартами, використання маркованих термінів на кшталт «політичний в'язень» має спиратися на верифіковані підтвердження визнаних правозахисних організацій, а не привласнюватися журналістами в односторонньому порядку. Подібний підхід слугує гарантією об'єктивності та дає змогу уникнути маніпуляцій у висвітленні складних юридичних кейсів.

Обговорення. Аналіз трансформації українських телеграм-каналів про Крим у кон-

тексті повномасштабного російського вторгнення потребує розгляду не лише самих змін, а й чинників, які їх зумовили. Виявлені трансформації є результатом взаємодії кількох ключових процесів, кожен з яких заслуговує на окремий аналіз.

Ключовим чинником трансформації медіа-дискурсу стала ескалація військового протистояння. Крим трансформувалася в уявленні українського інформаційного простору на найважливіший елемент військової інфраструктури Російської Федерації. Відповідно, півострів став розглядатися як легітимна стратегічна ціль, що кардинально змінило підходи до його медійного висвітлення.

Технічна доступність платформи Telegram відіграла критично важливу роль у трансформації медіапейзажу. Можливість миттєвого запуску анонімних каналів без суттєвих фінансових та адміністративних бар'єрів дозволила активізувати нові «голоси». Це сприяло формуванню нової, інформаційної екосистеми, де традиційні медіа втратили монополію на формування громадської думки.

Українське суспільство та медіапростір значною мірою відмовилися від дипломатичних евфемізмів і компромісної риторики, які раніше сприймалися як необхідні елементи пошуку політичного вирішення конфлікту. Перехід до більш прямолінійної та конфронтаційної риторики відображає зміну суспільних настроїв і стратегічних пріоритетів держави.

Ці зміни ставлять перед дослідниками медіа фундаментальні питання про межі журналістики в умовах воєнного конфлікту. Мобілізаційна ефективність нових нарративних стратегій очевидна: українські телеграм-канали успішно виконують функції координації опору, психологічної підтримки та формування стійкого образу майбутнього звільнення Криму. Однак ця ефективність досягається ціною відходу від традиційних журналістських стандартів.

Особливе питання викликають проблемні аспекти, пов'язані з дотриманням фундаментальних принципів журналістики: об'єктивності, верифікації інформації та презумпції невинуватості.

В умовах інформаційної війни межі між традиційною журналістикою, стратегічними комунікаціями та пропагандою стають дедалі більш розмитими, що створює нові методологічні та етичні виклики.

Практичне застосування результатів дослідження охоплює кілька сфер. У царині стратегічних комунікацій отримані дані можуть використовуватися для оптимізації інформа-

ційної політики держави з питань деокупації тимчасово окупованих територій. Аналіз ефективності різних нарративних стратегій дає змогу виробити рекомендації щодо посилення мобілізаційного потенціалу офіційних повідомлень.

Для медіапрактиків результати дослідження пропонують розуміння механізмів трансформації аудиторних очікувань в умовах воєнного конфлікту. Виявлений зсув від інформаційно-аналітичного стилю до мобілізаційного нарративу вказує на необхідність переосмислення ролі журналістики в екстремальних умовах.

У сфері медіаосвіти отримані результати можуть сприяти розвитку критичного мислення аудиторії щодо медіаконтенту воєнного часу. Розуміння механізмів конструювання героїчних образів і демонізації супротивника допоможе читачам більш усвідомлено аналізувати отримувану інформацію.

Результати дослідження також мають значення для міжнародної медіадипломатії. Аналіз трансформації українських нарративів про Крим може використовуватися під час розроблення стратегій міжнародного інформаційного впливу та протидії російській пропаганді.

Висновки. Проведене дослідження демонструє фундаментальну трансформацію нарративів українських телеграм-каналів про Крим після початку повномасштабного російського вторгнення. Виявлені зміни зачіпають усі структурні аспекти інформаційного простору: від кількісного зростання проукраїнських каналів до якісних змін у лексичі, семантиці, тематичному фокусі та нарративних стратегіях.

Ключовим підсумком дослідження є фіксація еволюції дискурсу від поміркованого та локалізованого до воєнізованого, героїчного та мобілізуючого. Цей процес віддзеркалює ширші трансформації в українському інформаційному просторі та свідчить про консолідацію національного нарративу в умовах екзистенційного виклику.

Необхідність пошуку балансу між мобілізаційними завданнями воєнного часу та дотриманням професійних стандартів стає одним із ключових питань сучасної теорії та практики журналістики в умовах збройного конфлікту.

Подальші дослідження мають зосередитися на розробленні нових методологічних підходів до аналізу медіа воєнного часу та виробленні етичних стандартів для журналістської діяльності в екстремальних умовах.

Література:

1. Atesh. Agents identify ammunition depot in Sevastopol [Telegram post]. Telegram. 2025. URL: https://t.me/atesh_ua/7011 (дата звернення: 22.05.2025).
2. Atesh. Occupants remove military equipment from Sevastopol base [Telegram post]. Telegram. 2025. URL: https://t.me/atesh_ua/6989 (дата звернення: 22.05.2025).
3. Atesh. Join Atesh and act now [Telegram post]. Telegram. 2025. URL: https://t.me/atesh_ua/7031 (дата звернення: 22.05.2025).
4. Benkler Y., Faris R., Roberts H. Network propaganda: Manipulation, disinformation, and radicalization in American politics. Oxford : Oxford University Press, 2018.
5. Bhatia A. Discursive illusions in public discourse: Theory and practice. London : Routledge, 2015.
6. Crimeanwind. Partisans burned a railway relay cabinet near Stolbovoo village in Dzhankoy district [Telegram post]. Telegram. 2025. URL: <https://t.me/Crimeanwind/76061> (дата звернення: 22.05.2025).
7. Crimeanwind. Ukrainian defense forces and partisans are active, causing Russians to leave [Telegram post]. Telegram. 2025. URL: <https://t.me/Crimeanwind/75518> (дата звернення: 22.05.2025).
8. Crimeanwind. Russia uses Crimea as a “gray zone” for transporting stolen Ukrainian grain [Telegram post]. Telegram. 2025. URL: <https://t.me/Crimeanwind/79255> (дата звернення: 22.05.2025).
9. Crimeanwind. “Cargo 200” in Sevastopol: Vladimir Svechnikov eliminated in Kursk region [Telegram post]. Telegram. 2025. URL: <https://t.me/Crimeanwind/79657> (дата звернення: 22.05.2025).
10. Crimeanwind. Report on regional events [Telegram channel]. Telegram. 2025. URL: <https://t.me/Crimeanwind> (дата звернення: 22.05.2025).
11. Decree of the President of Ukraine No. 117/2021. Strategy of de-occupation and reintegration of the temporarily occupied territory of the Autonomous Republic of Crimea and the city of Sevastopol. 24 March 2021. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/1172021-37533> (дата звернення: 22.05.2025).
12. Goffman E. Frame analysis: An essay on the organization of experience. Boston : Northeastern University Press, 1986.
13. Internews Network. Telegram is the main social network through which Ukrainians receive news. ZN.UA. 2024. URL: <https://zn.ua/ukr/UKRAINE/telegram-je-osnovnoju-sotsmerezheju-cherez-jaku-ukrajintsi-otrimujut-novini-doslidzhennja.html> (дата звернення: 22.05.2025).
14. Investigatorua. Resort season in Crimea unlikely to happen – Aksyonov [Telegram post]. Telegram. 2021. URL: <https://t.me/investigatrua/1473> (дата звернення: 22.05.2025).
15. Investigatorua. Krymskyi Rozsliduvach [Telegram channel]. Telegram. 2025. URL: <https://t.me/investigatrua> (дата звернення: 22.05.2025).
16. Krym_Partizans. Crimean Partisans [Telegram channel]. Telegram. 2025. URL: https://t.me/partizany_crimea (дата звернення: 22.05.2025).
17. Krym_Partizans. Partisans burned a railway relay cabinet near Stolbovoo village, disrupting fuel supplies [Telegram post]. Telegram. 2025. URL: https://t.me/partizany_crimea/3039 (дата звернення: 22.05.2025).
18. Krymrealii. Verkhovna Rada appeals to international institutions to condemn Russian annexation [Telegram post]. Telegram. 2021. URL: <https://t.me/krymrealii/10194> (дата звернення: 22.05.2025).
19. Krymrealii. Joe Biden extends sanctions against Russia for annexation of Crimea [Telegram post]. Telegram. 2021. URL: <https://t.me/krymrealii/10287> (дата звернення: 22.05.2025).
20. Krymrealii. Four Crimean reservoirs filled after heavy rainfall [Telegram post]. Telegram. 2025. URL: <https://t.me/krymrealii/10888> (дата звернення: 22.05.2025).
21. Krymrealii. Number of Crimeans opposing Russian annexation increases [Telegram post]. Telegram. 2025. URL: <https://t.me/krymrealii/33367> (дата звернення: 22.05.2025).
22. Krymrealii. Crimean woman Kristina Kris transitions from beauty salon to combat medic [Telegram post]. Telegram. 2025. URL: <https://t.me/krymrealii/33434> (дата звернення: 22.05.2025).
23. Krymrealii. Sergey Malinovsky sentenced to 15 years for treason [Telegram post]. Telegram. 2025. URL: <https://t.me/krymrealii/33314> (дата звернення: 22.05.2025).
24. Krymrealii. Over 10 Russian soldiers killed in strike on ammunition depot in Oktyabrskoye [Telegram post]. Telegram. 2025. URL: <https://t.me/krymrealii/31927> (дата звернення: 22.05.2025).
25. Krymrealii. Crimea. Realities [Telegram channel]. Telegram. 2025. URL: <https://t.me/krymrealii> (дата звернення: 22.05.2025).
26. Marwick A., Lewis R. Media manipulation and disinformation online. New York : Data & Society Research Institute, 2017. URL: <https://datasociety.net/library/media-manipulation-and-disinfo-online/> (дата звернення: 22.05.2025).
27. Suspilne Crimea. Occupants report 259 new COVID-19 cases in Crimea and Sevastopol [Telegram post]. Telegram. 2021. URL: <https://t.me/suspilnecrimea/389> (дата звернення: 22.05.2025).
28. Suspilne Crimea. Water in the North Crimean Canal is reduced, muddy, and dirty [Telegram post]. Telegram. 2021. URL: <https://t.me/suspilnecrimea/428> (дата звернення: 22.05.2025).
29. Suspilne Crimea. Occupants announce mass tax inspections of markets in Crimea [Telegram post]. Telegram. 2021. URL: <https://t.me/suspilnecrimea/402> (дата звернення: 22.05.2025).
30. Suspilne Crimea. Suspilne Crimea [Telegram channel]. Telegram. 2025. URL: <https://t.me/suspilnecrimea> (дата звернення: 22.05.2025).

31. Van Dijk T.A. Discourse and power: Contributions to critical discourse studies. Basingstoke : Palgrave Macmillan, 2008.

32. Yellowribbon. Photos prove Crimea is Ukraine, people await de-occupation [Telegram post]. Telegram. 2025. URL: https://t.me/yellowribbon_ua/11346 (дата звернення: 22.05.2025).

33. Yellowribbon. Yellow Ribbon [Telegram channel]. Telegram. 2025. URL: https://t.me/yellowribbon_ua (дата звернення: 22.05.2025).